

การประยุกต์หลักสังคหัตถ์ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่
ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

An Application of the four Principles of Sagahavatthu to the Performance
of Personell Attached to Sub-District Municipalities in Tawat Buri District,
Roi Et Province

ปทิตตา เพ็งพล¹

Patita Pengon¹

รองศาสตราจารย์อุดม ปิริยสิงห์²

Assoc. Prof. Udom Piriysing²

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

Email : Patita_P@gmail.com

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักสังคหัตถ์ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักสังคหัตถ์ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการประยุกต์หลักสังคหัตถ์ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 5 เทศบาลตำบลรวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 431 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 207 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 สถิติ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

¹ Graduate Students Majoring in Political Science, Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

² Lecturers to Graduate Curriculum, Department of Political Science, Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

* ได้รับบทความ: 8 สิงหาคม 2561; แก้ไขบทความ: 7 กันยายน 2561; ตอรับการตีพิมพ์: 13 กันยายน 2561

Received: August 8, 2018; Revised: September 7, 2018; Accepted: September 13, 2018

ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ ทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA : F-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอวังนุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติต่อประชาชน ด้านการปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน และด้านการปฏิบัติต่อตนเอง ตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอวังนุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ และ 3) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ลำดับตามความถี่สูงไปหาลำดับต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ ควรตระหนักว่าตำแหน่งเป็นเพียงกำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติเท่านั้นมิได้มีฐานะเหนือกว่าหรือด้อยกว่าคนอื่นแต่อย่างใด ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นกัลยามิตรกับเพื่อนร่วมงาน ให้มากยิ่งขึ้น และควรประพฤติปฏิบัติจนประชาชนเห็นและยอมรับในความรู้ความสามารถเป็นที่ประจักษ์

คำสำคัญ : 1. การประยุกต์ 2. หลักสังคหวัตถุ 4 3. การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร

ABSTRACT

This thesis is a quantitative research, that has objectives 1)To study an application of the four principles of sagahavatthu to the performance of personnell attached to sub-district municipalities in Tawat Buri district, Roi Et province. 2)To compare an application of the four principles of sagahavatthu to the performance of personal attached to sub-district municipalities in Tawat Buri district, Roi Et province with differences of gender, age and level of education 3)To compile the suggestions about application of the four principles of sagahavatthu to the performance of personnel attached to sub-district municipalities in Tawat Buri district, Roi Et province. Samples used in research are personnel attached to sub-district municipalities in Tawat Buri district, Roi Et province from 5 municipalities include the population 431 people define the samples b using formula of Taro Yamane, Samples 207 people and research tool is the query scale estimates the five levels, There's reliability is 0.92. The statistics based on data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics that using the t-test and One-way ANOVA (F-test)

The research found that 1) Generally, an application of the four principles of sagahavatthu to the performance of personnel attached to sub-district municipalities in Tawat Buri district, Roi Et province is elevated. Considering by aspects found that elevated in all of three parts, from heist mean to lowest mean is the performance to people, the

performance to colleague and the performance to themselves. 2) Hypothesis test results, that community in municipalities in Tawat Buri district, Roi Et province with differences of gender, age and level of education. There's not different between aspects of applying the four principles of sanghavatthu to the performance 3) The suggestions of this research from high frequency to low frequency, the first is realize that vacancy just defines the duties, doesn't defines the classes, Personnel should be nice to colleague and performance their duties until other people accept their ability.

Keywords : 1. Application 2. The four principles of Sangagavatthu 3. Performance of Personnel Attached

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สังคหัตถ์ 4 เป็นหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา มีการสืบทอดปฏิบัติกันมาช้านาน และได้รับการยกย่องรับว่าเป็นหลักธรรมที่เป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ทั้งตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงาน และองค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหลักธรรมสังคหัตถ์ 4 เป็นธรรมเครื่องให้ถึงอิทธิ (ฤทธิ์หรือความสำเร็จ) หรือธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิดจดจ่อ) และวิมังสา (ความสอบสวนไตร่ตรอง) (พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), ม.ป.ป. : 150) ซึ่งหากการปฏิบัติอย่างถูกวิธีและเหมาะสมแล้วย่อมเกิดประโยชน์ คือ เป็นข้าศึกต่อความเบื่อหน่าย ทำให้ไม่เบื่องาน ไม่ท้อแท้ มีกำลังต่อสู้ป้องกันสร้างสรรค์สิ่งที่ดีขึ้น ทำให้งานหนักกลายเป็นงานเบา ที่ยากก็กลายเป็นง่าย ทำให้มีกำลังใจ ไม่เบื่องาน ไม่ทอดทิ้งงาน เป็นคนไม่จับจด ก้าวหน้า กำจัดความเกียจคร้าน ทำให้งานต่อเนื่อง เป็นคนไม่อ่อนแอ มักทำงานที่ยาก ทำอะไรมักสำเร็จ มีความก้าวหน้า งานไม่ค้างค้ำ เป็นคนมีสมรรถภาพ ทำให้ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอ แก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งงานไม่เสียหาย ช่วยทำให้งานไม่ผิดพลาด และทำให้มองเห็นลู่ทางที่จะทำงานให้ได้ผลดี ทำงานไม่ผิด ไม่เบื่องานเปลืองแรงเปลืองเวลา และไม่ทำให้โง่เขลา คุณค่าดังกล่าว หากได้นำไปปฏิบัติงานย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (เสกสันต์ บุญยะ, 2548 : 73 - 74)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ขึ้นต่อรัฐบาล โดยจัดตั้งขึ้น เพื่อกระจายอำนาจให้ประชาชนในตำบลเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหา และสนองตอบความต้องการในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย การปกครองท้องถิ่นจึงมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินการให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นหน่วยงานหลักในการดูแล และตอบสนองความต้องการของประชาชนเพื่อบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนการสร้างรูปแบบการปกครองตนเองเพื่อสอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในหลายมาตราว่า รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นของตนเองได้ รวมทั้งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารบุคคล การเงิน การคลังและ

มีหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตการปกครองนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร จึงจำเป็นต้องนำหลักคุณธรรม และจริยธรรม ใช้ในการปฏิบัติงาน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550 : 11)

อำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีเทศบาลตำบลจำนวน 5 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ เทศบาลตำบลธงธานี เทศบาลตำบลอุ่มเม้า เทศบาลตำบลนิเวศน์ และเทศบาลตำบลเมือ บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ทั้งสิ้น จำนวน 431 คน การปฏิบัติหน้าที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ตามสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ (2550 : 3) โดยให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่นอกจากมีสถานภาพคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลที่มีบริบทแตกต่างกันแล้ว ยังมีประเด็นสำคัญน่าสนใจคือ บุคลากรได้ประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือไม่ มากน้อยเพียงใด พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า สังคหวัตถุ 4 คือ หลักธรรม ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนและประสานหมู่ชนไว้ให้มีความสามัคคีกันประกอบด้วย 1) ทาน ให้ปัน คือ ความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ หุ่น หรือ ทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา 2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สนิทสามัคคี เกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 3) อตถจริยา ทำประโยชน์แก่กัน คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนช่วยเหลือนอกกิจการต่างๆบำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม 4) สมานัตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกับต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไข้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2550 : 25) หลักธรรมทั้งสี่ประการหากมีนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ย่อมก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางต่อการพัฒนาการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล มากยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 ได้ทราบผลเปรียบเทียบการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร เทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

3.3 ได้ข้อเสนอแนะของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัด ร้อยเอ็ด จำนวน 5 เทศบาลตำบล รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 431 คน (การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอรวัชบุรี, 2559 : 2) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 207 คน (ประกายรัตน์ สุวรรณ, 2548 : 328) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่าห้าระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 99) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ ทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA : F-test)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 อายุไม่เกิน 35 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็น ร้อยละ 44.44 และมีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 45.41

5.2 ผลการวิเคราะห์การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาล ตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน อยู่ในระดับ มากทั้งสามด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติต่อประชาชน ด้านการปฏิบัติ ต่อเพื่อนร่วมงาน และด้านการปฏิบัติต่อตนเอง ตามลำดับ

5.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัด ร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5.4 ข้อเสนอแนะของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยสรุป บุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ ควรตระหนักว่าตำแหน่งเป็นเพียง

กำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติเท่านั้นไม่ได้มีฐานะเหนือกว่าหรือด้อยกว่าคนอื่นแต่อย่างใด ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนร่วมงาน ให้มากยิ่งขึ้น และควรประพฤติปฏิบัติจนประชาชนเห็นและยอมรับในความรู้ความสามารถเป็นที่ประจักษ์

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล
อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

6.1 การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่มากพอควร เพราะปฏิบัติหน้าที่คอยให้การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและสามารถปฏิบัติหน้าที่พัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าคือเป้าหมายสูงสุดขององค์กร พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมกลุ่มในชุมชน ทั้งกลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มอื่นๆ นอกจากนั้นยังให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานทั้งเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงานเป็นโอกาสให้สร้างความรักความสามัคคีในองค์กร ให้ค้ายกย่องชมเชยเมื่อเพื่อนร่วมงานประสบผลสำเร็จหรือพลอบโยนให้กำลังใจในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติหน้าที่เป็นวิธีการที่ช่วยสร้างสรรค์ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยจิตสาธารณะเป็นคุณสมบัติที่ทรงคุณค่า และยึดคติที่ว่าคนทุกคนมีคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูอาทรปริยัตยานุกิจ (สุจิตโต/เพียรสองชั้น) (2551 : ก) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์หลัก สังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในอำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวาทีน กนตสีโล (บัวบุญ) (2558 : 184) ที่ได้ศึกษา การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระประทวน จันทสโร (ศรีโยธี) (2558 : 143) ที่ได้ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนชาติ อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6.1.1 ด้านการปฏิบัติต่อตนเอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเอง อยู่มากพอควร เพราะได้ปฏิบัติหน้าที่ให้การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยจิตสาธารณะ เป็นคุณสมบัติที่ทรงคุณค่า ยึดคติที่ว่าคนทุกคนมีคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ยึดถือและปฏิบัติต่อคนทุกคนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ได้ตระหนักอยู่เสมอว่าการให้สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับทำให้มีความรู้สึกสบายใจ รู้จักใช้ถ้อยคำสุภาพเรียบร้อยกับบุคคลทั่วไปมักได้รับความเคารพนับถืออยู่เสมอ

คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อนบ้านและญาติพี่น้องเป็นความจำเป็นของชีวิต ให้การอบรมสั่งสอนบุตรหลานในครอบครัวให้ปฏิบัติตนเป็นคนดีอยู่เสมอถือว่าเป็นธรรมทานอันประเสริฐ นอกจากนั้นการสื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย และได้ตระหนักว่าตำแหน่งเป็นเพียงกำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติเท่านั้นมิได้มีฐานะเหนือกว่าหรือด้อยกว่าคนอื่นแต่อย่างใด ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2542 : 100) กล่าวว่า คุณธรรมในการปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน คือ คุณธรรมในการปฏิบัติต่อตนเอง คือ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการทำมาหากิน ละชั่ว ทำใจให้บริสุทธิ์ มีความรัก ความเมตตา สงสาร ความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหาทั้งปวง มีความขยันหมั่นเพียร เสียสละ มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามระเบียบวินัย ความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เห็นแก่ได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ต่อหน้าที่และการกระทำเห็นประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน

6.1.2 ด้านการปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อเพื่อนร่วมงานอยู่มากพอควร เพราะปฏิบัติหน้าที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานทั้งเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงานเป็นโอกาสให้สร้างความรักความสามัคคีในองค์กร ให้คำยกย่องชมเชยเมื่อเพื่อนร่วมงานประสบผลสำเร็จหรือลอบโยนให้มีความกำลังใจในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติหน้าที่เป็นวิธีการที่ช่วยสร้างสรรค์ ใช้ถ้อยคำสุภาพเรียบร้อยกับเพื่อนร่วมงาน ในการปฏิบัติหน้าที่ก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสียได้แลกเปลี่ยนและแนะนำกับเพื่อนร่วมงาน ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการใช้ถ้อยคำที่สุภาพเรียบร้อยและเกิดผลในทางที่ดี เห็นเพื่อนร่วมงานแต่ละคนต่างมีความรู้ความสามารถและมีความสำคัญต่อองค์กร ได้ร่วมกันกับเพื่อนในองค์กรเพื่อแสดงความยินดีกับเพื่อนผู้ประสบผลสำเร็จทั้งในชีวิตครอบครัวและหน้าที่การงาน ให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อพัฒนาความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ นอกจากนั้นยังเห็นว่าความสำเร็จขององค์กรล้วนเกิดจากความสามัคคีของเพื่อนร่วมงาน และประพฤติปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2542 : 100) กล่าวว่า คุณธรรมในการปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน คือ การเป็นแบบอย่างในการทำงาน รู้คนรู้จักใจของคนร่วมงานเพื่อใช้งานให้เหมาะสม รู้สภาวะของคน ความต้องการของคน บุคคล รู้จักใช้หลักมนุษยสัมพันธ์เป็นแนวทางครองใจคนสร้างน้ำใจในการทำงาน เสียสละในเพื่อนร่วมงาน ให้ความร่วมมือในการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน การพูดจาในเพื่อนร่วมงานให้เป็นเคารพรัก ตลอดจนให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานทั้งเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงานเป็นโอกาสให้สร้างความรักความสามัคคีในองค์กร

6.1.3 ด้านการปฏิบัติต่อประชาชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อเพื่อนร่วมงาน อยู่มากพอควร เพราะได้ปฏิบัติหน้าที่คอยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชน และสามารถปฏิบัติหน้าที่พัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าคือเป้าหมายสูงสุดขององค์กร ให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมกลุ่มในชุมชน ทั้งกลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มอื่นๆ ได้ตระหนักอยู่เสมอว่ากลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับผลจากการปฏิบัติหน้าที่คือประชาชน ได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนทุกคนด้วยความรัก เอาใจใส่ และเอื้ออาทรจากปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ปฏิบัติต่อประชาชนทุกคนด้วยความเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง รู้จักใช้ถ้อยคำสุภาพเรียบร้อยในการต้อนรับ ชักถาม ตอบปัญหา และใช้คำ

แนะนำอย่างสม่ำเสมอ ให้ความร่วมมือกับองค์กรในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในชุมชน รวมทั้งบุคคลโดยทั่วไป และถึงแม้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าการงาน แต่ก็ยังรำลึกอยู่เสมอว่าประชาชนคือกลุ่มเป้าหมายสำคัญ และยังมีการประพฤติปฏิบัติจนประชาชนเห็นและยอมรับในความรู้ความสามารถเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2542 : 100) กล่าวว่า การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร หรือหน่วยงาน เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้นั้น ต้องมีความสัมพันธ์กันระหว่างคุณธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ คือ คุณธรรมในการปฏิบัติต่อประชาชน คือ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในชุมชน รวมทั้งบุคคลโดยทั่วไป มีความมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและสามารถปฏิบัติหน้าที่พัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า มุ่งมั่นในการทำงาน ตระหนักในการนำความคิดและการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาเสริมสร้างภูมิธรรม ภูมิปัญญา จนเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาล และบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการพัฒนาการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งสามด้านให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการปฏิบัติต่อตนเอง ควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก เพราะค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติต่อตนเอง ควรวิจัยแรงจูงใจการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเองของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

7.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในสามด้าน คือ ข้อ 9 ที่ว่า “ตระหนักว่าตำแหน่งเป็นเพียงกำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติเท่านั้นมิได้มีฐานะเหนือกว่าหรือด้อยกว่าคนอื่นแต่อย่างใด” ดังนั้น ควรวิจัย สภาพ ปัญหา และอุปสรรค การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเองในการตระหนักว่าตำแหน่งเป็นเพียงกำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติเท่านั้นมิได้มีฐานะเหนือกว่าหรือด้อยกว่าคนอื่นแต่อย่างใด ของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

7.2.3 จากผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด คือ ควรตระหนักว่าตำแหน่งเป็นเพียงกำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติเท่านั้นมิได้มีฐานะเหนือกว่าหรือด้อยกว่าคนอื่นแต่อย่างใด ดังนั้น ควรวิจัย ปัจจัยการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเองของบุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

8. เอกสารอ้างอิง

- เสกสันต์ บุญยะ. (2548). **การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการปฏิบัติงาน**. กรุงเทพมหานคร : อาทรการพิมพ์.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอธวัชบุรี. (2559). **ข้อมูลพื้นฐานการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอธวัชบุรี**. ร้อยเอ็ด : การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอธวัชบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ประกายรัตน์ สุวรรณ. (2548). **คู่มือการใช้โปรแกรม SPSS เวอร์ชัน 12 สำหรับ Windows**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- พระครูอาทรปริยัติยานุกิจ (สุจิตโต/เพียรสองชั้น). (2551). **การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันตฺถิกขุ). (ม.ป.ป.). **พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันต๊ะ**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- พระประทวน จันทสาโร(ศรีโยธี). (2558). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนชาติ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 4(2). 143-155.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2550). **พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมมิก จำกัด.
- พระวาทีน กนต์สีโล (บัวบุญ). (2558). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 4(1). 143-155.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2542). **คุณธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร**. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.

9. คำขอบคุณ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อุดม พิริยสิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ขอขอบพระคุณ บุคลากรเทศบาลตำบล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการวิจัย ทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อบูชาพระคุณแต่บิดามารดา ครู อาจารย์ ที่ให้การอบรมสั่งสอนให้มีสติปัญญา และคุณธรรมเครื่องขึ้นความสำเร็จในชีวิต